

Succé för projektet i Slovakien, men landets pengar slut

De pilotprojekt som Institutet för Independent Living satt igång (se rapporter i STILETTEN nr 3, 97 och nr 1, 98) för personlig assistans och för resor med integrerad rullstolstillgänglig taxi har redan påverkat arbetet med landets nya socialpolitik på handikappområdet.

Projektet fick under våren 1998 mycket bra mediabevakning och gav politisk goodwill åt Meciar-regeringen.

Sociallagstiftningen gick i genom Parlamentet i mars och träder i kraft den 1 januari 1999. Den innehåller bl.a. kontantstöd till personer med omfattande funktionshinder för personlig assistans och kontantstöd för resor. Reformerna kan delvis ses som följd av pilotprojektens opinionsbildande effekt.

Från årsskiftet ska alltså personer med omfattande funktionshinder kunna söka medel från de lokala kontoren av landets sociala myndighet. I en prövning kommer behovet av personlig assistans uttryckas i antal timmar per månad. Sedan får man kontantstöd för att anlita personliga assistenter. Man ska även kunna anställa assistenterna själv i egen eller i kooperativ regi. En del rättsliga problem kvarstår dock, när privatpersoner ska anställa folk. Det härstammade från kommunisttiden då enbart företag (som oftast var statsägda) kunde vara arbetsgivare.

Genom Institutets pilotprojekt i Bratislava har 50 Bratislavabor haft möjligheten att åka med rullstolstillgängliga minibussar som går i vanlig taxitrafik – alltså dygnet runt och utan förbeställning. Tidigare fanns enbart välgörenhetsorganisationernas traditionella färdtjänst.

När jag är i Bratislava njuter jag av den fantastiska rörlighet som vanliga taxikunder har – en upplevelse jag kan varmt rekommendera för kunderna av Stockholms läns färdtjänsts specialfordon. Mina slovakiska vänner berättar stolt att dessa bilar kommer snabbare än ambulansen när man ringer. Redan efter ett halft år har liknande projekt i mindre skala startats upp i städerna Kosice och Banska Bystrica.

I januari kommer alltså personer med funktionshinder, efter prövning, bli berättigade till kontantstöd för resor. Pengarna ska kunna användas för drift av egen eller andras bil eller till taxiresor. Man förväntar sig att taxiföretag i de flesta städerna kommer att följa pilotprojektet och ge sig in på denna intressanta marknad och skaffa sig minibussar som kan köra kunder med eller utan funktionshinder.

Innan någon nu kommer på tanken att flytta till Slovakien: det finns nackdelar med den nya sociallagstiftningen. Ersättningsnivån för assistanstimmen blir så låg att den inte täcker företagets eller kooperativens administration. En annan nackdel är att kontantstöd under kommer att inte lösa sig för någon som får dessa medel att söka ett avlönat arbete. Kommer de att jobba ideellt för Independent Living-rörelsen istället?

Dessutom hade Slovakien nyval i September. Meciar-regeringen förlorade och först nu har vetskaper kommit ut att statskassan är tom. Det är alltså oklart om landet har de pengar som människor med funktionshinder enligt den nya lagen skall vara berättigade till.

ADOLF RATZKA*